

B-rundskriv nr.: B/08-2016
Dokument nr.: 16/02231-1
Arkivkode: 512
Dato: 06.12.2016
Saksbehandler: KS Forhandling

Til: Kommunen / fylkeskommunen / virksomheten

Overtid for undervisningspersonalet

KS og lærerorganisasjonene har i lengre tid hatt ulike syn på hvordan begrepet «årsramme», knyttet til overtidsbestemmelsene i SFS 2213, er å forstå. På bakgrunn av en sak i Østfold fylkeskommune, ble uenigheten behandlet i Arbeidsretten (sak 29/2016).

KS' og Østfold fylkeskommunes standpunkt har vært at overtid for undervisningspersonalet utløses enten når en lærer er blitt pålagt arbeid utover de ytre rammene for planfestet arbeidstid på skolen, eller når læreren har undervist ut over årsrammen for undervisning, slik disse årsrammene er nedfelt i SFS2213 vedlegg 1. KS har ment at betalingen for ekstra undervisning innenfor arbeidsplanfestet tid og fram til årsrammen for undervisning i vedlegg 1 er nådd, skal være timelønn for undervisning uten overtidstillegg.

Utdanningsforbundet m.fl. har ment at undervisningsovertid utløses ved undervisning ut over den enkelte lærers årsramme. Det utløses overtid for undervisning når en lærer i 100 % stilling får redusert undervisning med hjemmel i SFS 2213, og deretter avtaler eller pålegges undervisningstimer utover det reduserte undervisningsomfanget. Arbeidsretten har nå gitt lærerorganisasjonene medhold i dette standpunktet.

Overtidsbestemmelsene i SFS 2213 er etter dommen slik å forstå:

Overtid utløses ved pålagt arbeid ut over de *ytre rammene* for planfestet arbeidstid på skolen, altså ut over den oppsatte

arbeidsplanen. Dette gjelder både undervisning og annet pålagt arbeid utover arbeidsdagens start- og sluttidspunkt. Dersom det er undervisning, utløses timelønn for undervisning tillagt 50 %. Formelen for timelønn for undervisning finnes i Hovedtariffavtalen kap 1 pkt. 12.4. Dersom det er annet arbeid enn undervisning, gjelder ordinær overtid etter formelen årslønn/1850 tillagt 50 %, jf. HTA kap. 1 pkt. 6.4.

Overtid for undervisning utløses også ved undervisning ut over det antall undervisningstimer læreren iht. SFS 2213 skal ha. Dersom en lærer har f.eks. 10 % redusert undervisning på grunn av tildelte funksjoner med hjemmel i SFS 2213, blir undervisningsovertid utløst ved et undervisningsomfang utover den reduserte årsrammen, altså ved undervisning ut over 90 % av årsrammen i SFS 2213 vedlegg 1. Dette gjelder også selv om undervisningstimen blir avholdt innenfor den planfestede arbeidstiden på skolen.

KS understreker at dommen kun gjelder lærere med redusert undervisning *etter SFS 2213*. Dommen omfatter ikke tilfeller der lærere har mindre undervisning av andre årsaker, for eksempel tillitsvalgte med frikjøp etter Hovedavtalen, eller lærere med delvis ulønnete/lønnete permisjoner.

En lærers undervisningsomfang er fastsatt i *årsrammer* – det vil si hvor mye en lærer skal undervise på årsbasis fordelt gjennom året. Dette er ikke et gjennomsnittlig ukentlig eller månedlig undervisningsomfang. Arbeidsgiver bør tilstrebe noenlunde lik arbeidsbelastning for lærere gjennom året, men det er likevel ikke til hinder for ulik forlegning av undervisningsomfanget, for eksempel ved alternative dager, eller ved andre aktiviteter for lærere og/eller elever.

Overtid utløses for lærere i 100 % stilling med 100 % beskjeftigelse. *Hele* lærerens årsramme for undervisning må altså være fylt før overtid utløses.

Livsfasetiltak

Lærere som velger å benytte seg av livsfasetiltak får redusert undervisningstid. Hensikten med livsfasetiltaket er at nyutdannede lærere får bedre tid til for- og etterarbeid, og at seniorlærere får en lettelse i arbeidssituasjonen ved at de får tilbud om andre pedagogiske oppgaver (evt. for- og etterarbeid etter fylte 60 år dersom de har ventet med å ta ut tiltaket til fylte 57 år).

Redusert undervisning på grunn av livsfasetiltak skal ikke fungere som et «forbedret» innslagspunkt for overtidsgodtgjøring. Lærere som har bedt om fullt uttak av livsfasetiltaket skal som hovedregel ikke pålegges vikartimer, da dette ikke vil være i samsvar med formålet med livsfasetiltaket. Fullt uttak av livsfasetiltaket og fast overtid skal ikke kombineres. I slike tilfeller vil løsningen være at læreren aksepterer et redusert uttak av livsfasetiltaket, eller at fag deles slik at den totale beskjeftigelsen ikke overstiger 100 %.

Vikartimer – flytting/bytting av undervisning

Dersom arbeidsgiver ber en lærer om å ta en ekstra/tilfeldig vikartime innenfor den planfestede arbeidstiden på skolen, og det samtidig vises til at læreren slipper/«får igjen» en undervisningstime på et senere tidspunkt, for eksempel i forbindelse med en gitt aktivitet framover i tid (tentamen-/eksamensperiode for elevene, aktivitetsdager og andre alternative dager, avtalt avspasering e.l.), vil dette være en ren *flytting/bytting av undervisningstimer* og vil derfor ikke utløse noen form for kompensasjon.

Dersom timen ikke byttes med en annen undervisningstime framover i tid, og lærerens årsramme for undervisning er helt fylt, slik at den ekstra/tilfeldige vikartimen gjør at læreren underviser ut over lærerens årsramme for undervisning, skal timen kompenseres med timelønn tillagt 50 %. Forutsetningen er at læreren arbeider i 100 % stilling og har 100 % beskjeftigelse. Dersom læreren har deltidsstilling, vil godtgjøringen for tilfeldige vikartimer være ordinær undervisningstimelønn fram til årsrammen for undervisning tilsvarende hel stilling er nådd.

Fast overtid

I henhold til SFS 2213 kan det avtales fast overtid for undervisning. Dette er mulig fordi undervisning ut over lærerens årsramme for undervisning ikke er overtid i arbeidsmiljølovens forstand. Fast overtid avtales ved behov for en kortere eller lengre periode ved at det inngås avtale med læreren om et visst antall undervisningstimer ut over årsrammen for undervisning. Det antallet undervisningstimer som overstiger 100 % beskjeftigelse, utbetales time for time ut fra formelen i HTA kap.1 pkt. 12.4, tillagt 50 %.

Bruk av oversikter/planer

I henhold til SFS 2213 skal lærerne ha en oversikt med angivelse av arbeidstiden på skolen den enkelte dag/uke. Oversikten skal også vise når det er planlagt at læreren skal ha undervisning, samt regelmessige møter. Det er de undervisningstimene læreren faktisk skal avholde som skal framkomme på lærerens oversikt/plan – ikke elevenes undervisningstimer. I den forbindelse vises det til den såkalte «Vestfolddommen» fra 2006, der Arbeidsretten slo fast at det ikke er noen tariffmessig sammenheng mellom elevenes undervisningstimer og lærernes arbeidsplaner.

Slike planer er ikke ment å være detaljerte eller uttømmende oversikter over lærernes aktiviteter, men skal først og fremst skape en forutsigbarhet for lærerne om når den planfestede arbeidstiden på skolen begynner og slutter den enkelte dag. Det er ikke intensjonen at den planfestede arbeidstiden på skolen skal «fylles opp» med oppgaver, møter o.l. De fleste av lærernes oppgaver verken kan, skal eller bør, tidfestes og nedfelles i en plan. Siden planen ikke skal være en uttømmende oversikt, vil ikke ekstra møter eller andre tilleggsaktiviteter innenfor de ytre rammene for den planfestede arbeidstiden på skolen, utløse noen form for ekstra godtgjøring – selv om dette ikke står på oversikten/planen i utgangspunktet.

Oversiktene/planene bør til enhver tid tilpasses skolens aktiviteter, og kan endres dersom det ikke har vært mulig å forutse aktiviteter og undervisningsbehov i opprinnelig oversikt/plan. Arbeidsplanen skal foreligge før skoleårets start. Dersom arbeidsgiver ikke har full

oversikt over aktiviteter og undervisningsbehov framover i tid, kan det utarbeides en midlertidig oversikt som gjelder for eksempel for den første måneden, før det deretter utarbeides en plan som skal vare for en lenger periode.

Oversikter/planer kan ved behov endres på kort varsel så lenge de ytre rammene for den planfestede arbeidstiden på skolen ikke endres. Det er kun ved endring av de *ytre* rammene for arbeidstid på skolen at det er en varslingsfrist på 14 dager, med mindre kortere varslingsfrist er avtalt med den enkelte lærer eller med tillitsvalgte som en generell ordning. Endring av oversikt/plan kan for eksempel være aktuelt når det skjer aktiviteter for elever eller for lærere som gjør at det er nødvendig å endre den planfestede arbeidstiden på skolen en enkelt dag. Den planfestede arbeidstiden på skolen kan ved behov utvides til inntil 9 timer pr. dag eller inntil 37,5 timer pr. uke. Når en slik endring av arbeidsplanens ytre rammer gjøres med 14 dagers varsel, vil det ikke utløse overtid.

Krav om etterbetaling

I den grad kommuner og fylkeskommuner mottar krav om etterbetaling som følge av Arbeidsrettens dom, må det vurderes helt konkret om kravet er omfattet av dommen. Kun lærere med redusert undervisningstid etter bestemmelsene i SFS 2213, og som har vært pålagt/har avtalt undervisning ut over lærerens årssamme for undervisning, kan være omfattet av et krav om etterbetaling. Kravet må dokumenteres. Dersom arbeidsgiver erkjenner kravet, vil foreldelsesfristen avbrytes slik at etterbetaling skjer fra det tidspunkt læreren fremmer kravet og tre år tilbake i tid.

Ved spørsmål vedrørende overtid for undervisningspersonalet, kan KS medlemservice kontaktes på medlemsservice@ks.no eller på tlf. 24136400.

Hege Mygland
avdelingsdirektør

Kjersti Myklebust
spesialrådgiver